

*Svar:*

Forudbetaling af bøger og tidsskrifter til levering i efterfølgende finansår kræver særlig hjemmel. For en række biblioteker ved videregående uddannelsesinstitutioner anskaffes bøger og tidsskrifter i et sådant omfang, at institutionerne med fordel vil kunne bestille og forudbetale disse til levering i et senere finansår.

*Spørgsmål 32:*

Ad tekstanmærkning nr. 117.

»Der gives ved tekstanmærkningen hjemmel til at fastsætte gebyrer. Er ministeren enig i, at såfremt gebyrerne overstiger de faktiske omkostninger, så er der jf. grundloven tale om en skat, som skal hjemles i en lov, og at der er et delegationsforbud, hvor gebyrets størrelse skal fremgå af selve lovteksten?«

*Svar:*

Spørgsmål 32 og 33 besvares samlet, jf. straks nedenfor.

*Spørgsmål 33:*

»Da gebyrerne ikke fremgår direkte af lovteksten, formodes gebyrerne alene at dække de faktiske omkostninger eller dele heraf. Vil ministeren kort redegøre for, i hvilket omfang det er nødvendigt at have lovhjemmel til at opkræve disse gebyrer?«

*Svar:*

Grundlovens § 43, stk. 1, har følgende ordlyd:

»§ 43. Ingen skat kan pålægges, forandres eller ophæves uden ved lov...«

Det er i den statsretlige litteratur almindeligt antaget, at bestemmelsen indeholder et bemyndigelsesforbud, således at reguleringen af skatter kun kan ske umiddelbart ved lov og altså ikke administrativt med hjemmel i lov.

Ved begrebet »skat« forstås normalt en offentligretlig bestemt ydelse til det offentlige, der ikke kan ses under synspunktet af vederlag for en modydelse fra det offentliges side.

Klart inden for skattebegrebet falder herefter ikke alene direkte skatter, men også indirekte skatter som moms og told. Det samme gælder afgifter, som pålignes forskellige befolkningsgrupper, og som anvendes til mere generelle samfundsmæssige foranstaltninger i form af overførselsindkomster, uddannelse m.v., jf. Alf Ross, Dansk Statsforfatningsret (3. gennearbejdede udgave ved Ole Espersen, 1980), side 838 ff.

Derimod omfatter skattebegrebet – ud fra det nævnte vederlagssynspunkt – ikke betalinger, som beregnes individuelt på grundlag af en modtagen ydelse, f.eks. betaling for gas og elektricitet. I sådanne situationer udgør betalingen vederlag for den ydelse, som det offentlige stiller til rådighed (brugerbetaling). Det samme gælder i forhold til gebyrer for udstedelse af offentlige tilladelser m.v., for så vidt gebyrerne står i rimeligt forhold til de administrative omkostninger, der er forbundet med at udstede den pågældende tilladelse, eller »den til pågældende retsposition hørende administrative kontrol«, jf. Henrik Zahle, Dansk Forfatningsret 1 (3. udgave, 2001), side 374 f.

Jeg kan i øvrigt oplyse, at der i lov om biblioteksvirksomhed (L 340 2000) § 28, stk. 1, findes hjemmel for opkrævning af gebyrer ved statslige biblioteker. Af bestemmelsen fremgår de satser, der kan opkræves ved for sen aflevering. I anmærkningen til tekstanmærkningen er der desuden tilføjet en sat for gebyr ved erstatning.

Indtil vedtagelsen af den nuværende bibliotekslov var hjemlen til opkrævning af gebyrer ved for sen aflevering fastsat på finansloven. Jeg vil på baggrund af spørgsmålet foretage en ændring af tekstanmærkningen, så den kun indeholder hjemmel til opkrævning af gebyr i forbindelse med opkrævning af erstatningskrav, idet denne bestemmelse ikke er omfattet af biblioteksloven.